

ВІДГУК

**офіційного опонента — доктора педагогічних наук,
професора кафедри теорії та історії музичного виконавства
Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського
Юника Дмитра Григоровича
на дисертаційну роботу Чжан Ї
«Формування виконавської майстерності магістрантів музичного
мистецтва у процесі співацького навчання»,
подану на здобуття наукового ступеня
доктора філософії з галузі знань 01 — Освіта/Педагогіка
за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)**

Вивчення тексту дисертації Чжан Ї та опублікованих наукових праць дає підстави для представлення розгорнутої характеристики основних результатів дослідження та визначення відповідності дисертаційної роботи «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії».

1. Актуальність обраної теми дисертації та її зв'язок з науковими планами, програмами і темами.

Оновлення законодавчої бази в освітній галузі упродовж 2019–2023 рр. спричинило подальші зміни і у системі мистецької освіти. Ці процеси стали причиною розробки нових типових навчальних програм, робочих навчальних планів у закладах освіти для удосконалення процесу підготовки майбутніх фахівців до практичної роботи з учнями. З цієї позиції актуальність проблеми формування виконавської майстерності магістрантів музичного мистецтва у процесі співацького навчання зумовлена сучасною парадигмою мистецької освіти. Сучасність виконаного дослідження підкреслюється тим, що у його змісті враховано міждисциплінарні зв'язки, специфіку виконання вокальних творів, а також досягнення науки в галузі педагогіки, психології та мистецтвознавства.

Актуальність дослідження підтверджується також тим, що дисертація є складовою плану науково-дослідної роботи кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування факультету мистецтв Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова з проблеми «Зміст, форми, методи і засоби вдосконалення підготовки вчителів музичного

мистецтва» (протокол № 5 від 26 грудня 2018 року). Тема дисертаційного дослідження затверджена Вченою радою Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (протокол № 3 від 30 вересня 2021 року).

Мета дослідження досягнута, а завдання вирішені у повному обсязі, що дає підстави для представлення роботи до публічного захисту.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, їх достовірність та наукова новизна.

Обґрунтованість та достовірність основних наукових положень дисертації, отриманих результатів, висновків та рекомендацій підтверджується використанням загальнонаукових, теоретичних та практичних методів дослідження. Тему дослідження розглянуто всебічно та досконало. Логічна структура роботи визначається її метою, сформульованими науково-практичними завданнями. Основні наукові результати дослідження отримані дисертанткою особисто і характеризуються науковою новизною, адже вперше:

- уточнено сутність та зміст виконавської майстерності магістрантів музичного мистецтва у процесі співацького навчання;

- систематизовано методологічні підходи (аксіологічний, герменевтичний, рефлексивно-проективний) до фахового навчання студентів факультетів мистецтв університетів;

- проведено процесуально-функціональний аналіз цього поняття та його провідної (сміслоутворювальної) функції виконавської майстерності магістрантів музичного мистецтва як цілісної динамічної професійно-значущої якості особистості, яка має інтегративний характер, формується й постійно вдосконалюється у процесі співацького навчання. Серед інших функцій, які тісно взаємопов'язані з провідною функцією, було виокремлено та конкретизовано: комунікативно-діалогову, евристично-пошукову, нормативно-регулятивну та проективно-рефлексивну функції;

- розроблена компонентна структура, критерії та показники виконавської майстерності магістрантів музичного мистецтва у процесі співацького навчання;

- визначені педагогічні умови формування виконавської майстерності магістрантів музичного мистецтва у процесі співацького навчання;
- представлена методична модель виконавської майстерності магістрантів музичного мистецтва у процесі співацького навчання;
- розроблена та впроваджена поетапна методика формування виконавської майстерності магістрантів музичного мистецтва у процесі співацької діяльності.

Окрім цього, дисертанткою розширено теоретико-методологічну основу формування виконавської майстерності магістрантів музичного мистецтва у процесі співацького навчання, а також у роботі подальшого розвитку набули засоби комплексної діагностики та рівні сформованості виконавської майстерності магістрантів музичного мистецтва у процесі співацького навчання.

Слід відмітити, що отримані автором наукові результати мають достатній ступінь обґрунтованості, що підтверджується аналізом праць вітчизняних та зарубіжних учених щодо проблеми формування виконавської майстерності магістрантів музичного мистецтва у процесі співацького навчання, апробацією результатів дослідження на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях. Висновки та рекомендації є логічним завершенням проведеного дослідження.

3. Значущість результатів дослідження для науки і практики.

Практична значущість дослідження полягає в тому, що його теоретичні висновки та експериментальні результати можуть слугувати основою для оновлення змісту навчальних курсів з методики мистецької освіти, розробки методичних рекомендацій з формування виконавської майстерності магістрантів музичного мистецтва у процесі співацького навчання. Виділені специфічні особливості підготовки студентів факультетів мистецтв до формування означеного феномену з урахуванням національних, ментальних і культурних особливостей дозволяють інтегрувати результати дослідження у

світове освітнє мистецьке середовище.

Окремі результати дисертаційної роботи впроваджено в навчально-виховний процес факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (довідка № 158 від 25.10. 2021 р.), Інституту культури і мистецтв Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка (довідка № 1812 від 30.06. 2021 р.), ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (довідка № 68-20-1027 від 07.12. 2021 р.). Впровадження основних результатів дослідження підтверджує їх прикладну значущість для формування виконавської майстерності магістрантів музичного мистецтва у процесі співацького навчання.

4. Структура та зміст дисертації, її завершеність і відповідність встановленим вимогам щодо оформлення такого типу наукових праць.

Дисертаційна робота Чжан Ї охоплює дослідження широкого кола питань, які знайшли відображення у відповідній структурі та змісті. Дисертація має традиційну структуру та складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Зміст роботи викладено на 206 сторінках.

У *Вступі* обґрунтовано актуальність і доцільність обраної теми, сформульовано об'єкт, предмет, мету, завдання, методи дослідження, розкрито наукову новизну, практичне значення роботи, наведено відомості про апробацію та впровадження отриманих результатів (с. 11-20).

У першому розділі — *«Теоретичні основи формування виконавської майстерності магістрантів музичного мистецтва у процесі співацького навчання»* — розглянуто виконавську майстерність співака як науково-педагогічну проблему у контексті західноєвропейської культурно-історичної традиції, а також сутність та зміст виконавської майстерності магістрантів музичного мистецтва. На основі аналізу літературних джерел, Чжан Ї дійшла висновку, що:

- проблема виконавської майстерності у всіх сферах музичного

виконавства (інструментального, вокального) викликала й викликає підвищений дослідницький інтерес серед науковців, музикантів-виконавців, співаків, вокалістів-педагогів у різні культурно-історичні періоди розвитку людства;

- потужний розвиток італійської вокальної школи створив всі умови, щоб сольний спів став самостійним видом вокального мистецтва;

- виконавську майстерність магістрантів музичного мистецтва слід розглядати як цілісну динамічну професійно-значущу якість особистості, яка має інтегративний характер, формується й постійно вдосконалюється у процесі співацького навчання та включає комплекс набутих умінь, навичок і компетентностей, які визначають високий ступінь володіння вокальною технікою й виявляють здатність співака вміло керувати творчим інтерпретаційно-виконавським процесом для досягнення максимально якісного художнього результату (дис. с. 70).

У другому розділі — *«Методичне забезпечення формування виконавської майстерності магістрантів музичного мистецтва»* розглянуто структуру означеного феномену, зроблено глибокий функціональний аналіз специфіки його формування у процесі співацького навчання. До складників виконавської майстерності магістрантів музичного мистецтва Чжан Ї віднесено чотири компоненти, а саме: мотиваційно-ціннісний, когнітивно-пізнавальний, емоційно-вольовий та творчо-діяльнісний, де:

- перший відіграє ключову роль, так як базується на стійкій внутрішній мотивації та індивідуально-творчій спрямованості магістрантів й зумовлює ціннісне ставлення до неї;

- другий характеризує їх широку ерудованість у сфері вокального мистецтва;

- третій визначає ступінь розвиненості в магістрантів емоційно-вольової сфери щодо вокального виконавства і характеризується здатністю до емоційно-

почуттєвих переживань, емпатійного проникнення в художньо-образний зміст музичного твору, розкриває їх творчо-особистісний виконавський стиль;

- четвертий відображає рівень практичної готовності магістрантів музичного мистецтва до самостійної виконавської діяльності, до спрямованості на художній пошук та самореалізацію у сфері вокального виконавства.

Заслуговує схвальної оцінки обґрунтування педагогічних умов та проектування методичної моделі виконавської майстерності магістрантів музичного мистецтва.

У третьому розділі — *«Дослідно-експериментальна робота з формування виконавської майстерності магістрантів музичного мистецтва у процесі співацького навчання»* висвітлено результати констатувального та формувального експериментів. На основі діагностики сформованості означеного феномену виявлено загальний стан досліджуваної проблеми та визначено рівні, яким надано кількісні й якісні характеристики. Ретельно описано методику формування виконавської майстерності магістрантів музичного мистецтва у процесі співацького навчання. Її впровадження у практичну діяльність студентів охопило проходження етапів, на кожному з яких була поставлена мета, для досягнення якої закладалися механізми створення конкретних педагогічних умов.

В цілому дисертацію можна вважати завершеною науковою працею, результати якої характеризуються науковою новизною та розв'язують конкретне наукове завдання. Робота за своєю структурою та змістом відповідає встановленим вимогам щодо дисертаційних праць III освітньо-наукового рівня.

5. Повнота викладу

результатів дисертаційної роботи в опублікованих працях.

Наукові положення та висновки дисертаційної роботи Чжан Ї достатньо повно відображені у 8 одноосібних публікаціях, 3 з яких надруковано в провідних фахових виданнях України з педагогіки, 1 – у міжнародному науковому виданні, 4 роботи апробаційного характеру.

6. Дискусійні положення/зауваження до дисертації.

Загалом позитивно оцінюючи наукове і практичне значення отриманих дисертанткою результатів, вважаємо за доцільне звернути увагу на окремі дискусійні аспекти та висловити зауваження.

1. Теоретико-методологічний розділ дисертації представляє формування виконавської майстерності магістрантів музичного мистецтва у процесі співацького навчання на основі аксіологічного, герменевтичного та рефлексивно-проєктивного наукових підходів. З цієї позиції бажано було б, ширше розкрити значення рефлексивно-проєктивного підходу до формування виконавської майстерності магістрантів музичного мистецтва.

2. Процесуально-функціональний аналіз дисертаційного дослідження показав важливість дотримання смислоутворювальної, ціннісно-орієнтаційної, комунікативно-діалогової, евристично-пошукової, нормативно-регулятивної та проєктивно-рефлексивної функцій. На нашу думку, слід було показати, як комунікативно-діалогова функція забезпечувала формування виконавської майстерності магістрантів музичного мистецтва у співацькій діяльності.

3. Важливою педагогічною умовою дисертаційного дослідження є забезпечення активної концертної діяльності, різноманітної за спрямованістю і формами проведення. На наш погляд, доцільно було розкрити, як ця педагогічна умова впроваджувалась у практичну діяльність.

4. На діагностувальному етапі експериментальної роботи для вимірювання набутих студентами фахових знань, умінь і навичок автором були запропоновані методи дослідження. Вкажіть, будь ласка, які саме методи були використані на цьому етапі?

5. На наш погляд, у процесі експериментальної роботи доцільно було б ширше розкрити групу демонстраційно-образних методів та проведення образних паралелей у процесі художнього аналізу вокально-хорових творів.

В цілому, викладені зауваження не зменшують теоретичного та практичного значення результатів дисертаційної роботи Чжан Ї, до того ж, окремі з них можуть бути враховані у подальшій роботі автора.

7. Загальні висновки.

Отже, представлена дисертація «**Формування виконавської майстерності магістрантів музичного мистецтва у процесі співацького навчання**» є самостійною, завершеною науковою роботою, відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог щодо оформлення дисертації» (zareєстрованого в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2017 року за № 155/30023), а також відповідає вимогам пунктів 9–18 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 року № 167), а її автор — **Чжан І** — заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 01 — Освіта/Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

23.10.2023 р.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри теорії та історії
музичного виконавства Національної
музичної академії України
імені П. І. Чайковського

Д. Г. Юник

Проректор з наукової роботи
Національної музичної академії
України імені П. І. Чайковського

А. Я. Скорик

